

stämda inlösen af skattefrälseräntor och af kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, må fortfarande egarum, derest vederbörande egare, som vill begagna sig af denna inlösen, derom i den ordning, samma författning stadgar, gör anmälan inom utgången af år 1888; och

- b) att herr Sundlings förenämnda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 juni 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

N:o 44.

Ank. till Riksd. kansli den 21 juni 1887, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ersättning af statsmedel åt egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

(I. A).

I fråga om beviljande af ersättning af statsmedel åt egare till skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst, har inom Riksdagen i nedannämnda, till statsutskottet remitterade motioner följande förslag blifvit framställda, nemligen:

i motion n:o 2 inom Första Kammaren af herr *A. Bergström*, som föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att statsverket skall från och med nästkommande år 1888 och framgent hålla jordegare till skattefrälsehemman, hvars enligt förordningen den 11 september 1885 inlösbara

ränta icke blifvit af statsverket från vederbörande ränteegare inlöst, skadeslös på det sätt, att statsverket för hvarje år till jordegare utbetalar skillnaden mellan det belopp i penningar, hvarmed han lagligen måste till vederbörande ränteegare utgöra skattefrälseräntan, och det belopp, hvarmed han, om inlösen af räntan skett, skulle hafva fått erlægga den till Kongl. Maj:t och kronan;

i motion n:o 21 inom Andra Kammaren af herr *P. S. Petersson* i Brystorp, som hemställt, att från och med den tid, andra skattehemman åtnjutit 30 procents afdrag å grundskatterna, staten måtte bidraga med 30 procent af utgiften för de skattefrälseräntor, som utgå till enskild person, samt härmed fortfara, intill dess skattefrälseräntorna blifvit af statsverket inlösta; samt

i motion n:o 36 inom sistnämnda kammare af herr *Folke Andersson*, som likaledes hemställt, att i de fall, då inlösning af skattefrälseräntor icke på frivillighetens väg kan genomföras, de skattskyldige måtte berättigas att af statsmedel erhålla ersättning med 30 procent af de skattefrälseräntor, de kunna visa sig hafva till vederbörande räntetagare utgifvit, och att för sådant ändamål Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts förfogande anvisa ett förslagsanslag af 10,000 kronor att från och med detta år årligen utgå.

Genom kongl. förordningen den 11 september 1885 stadgades, att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ego och icke blifvit med jordeganderätten förenade, skulle, i mån som vederbörande egare derom framställde anbud, för statsverkets räkning inlösas, samt vidare att vederbörande egare, som ville begagna sig af den i förordningen bestämda inlösen, borde inom ett år från författningsdag derom göra anmälan hos kammarkollegium eller Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Den vid Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof fogade finansplan gifver vid handen, att inom den i anförda förordning bestämda tid saluanbud i förenämnda afseende inkommit till en beräknad sammanlagd lösesumma af 2,884,232 kronor 75 öre, under det att statens utgifter för inlösen af ifrågavarande utskylder jemte kronotonde, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskydighet till skattesåld kronoegendom beräknats till närmare 4,000,000 kronor; och då den väsentligaste delen af sistnämnda utgiftssumma utan tvifvel är beräknad för skattefrälseräntornas inlösen, torde häraf uppenbarligen framgå, att en stor del af dessa räntor icke blifvit inom den bestämda tiden anmälda till inlösen. I händelse af Riksdagens bifall till ett af utskottet i särskildt utlåtande denna dag framställt förslag i fråga om förlängd tid för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor m. m., lära visser-

ligen ännu en del dylika räntor komma att statsverket till inlösen hembjudas; men i allt fall torde åtskilliga egare till skattefrälseräntor underlåta att anmäla räntorna till inlösen, och under alla förhållanden synes denna inlösen, derom anmälningar enligt utskottets förenämnda förslag må afgifvas intill 1888 års utgång, komma att till följd af den mödosamma utredning, som måste föregå densamma, först efter ytterligare ett eller annat år kunna till alla delar verkställas.

Vid sådant förhållande, och då ju Riksdagens beslut om inlösen för statsverket af skattefrälseräntorna är hufvudsakligen föranledt af den på rättvisa och billighet grundade åsigt, att ifrågavarande räntegifvare, hvilkas räntor, oberoende af deras samtycke, öfverlåtits från kronan i enskild ego, må komma i åtnjutande af samma lindring, som under senare tider kommit öfrige räntegifvare till del, har utskottet funnit motionärernas öförmälda framställningar beaktansvärda.

Egare af skattefrälsehemman, hvilkas ränta blifvit af staten inlöst, hafva derigenom, och då hemmanen i och med denna inlösen erhållit kronoskatte natur, dels berättigats att erlægga räntan efter dess omsättning i penningar och fixering samt dels kommit i åtnjutande af den beslutade afskrifningen med 30 procent å grundskatterna.

Hvad ränteomsättningen i penningar beträffar, synes det för nu ifrågavarande ändamål ej behöfligt att fatta ett beslut, som skulle nödvändiggöra uträkningar i berörda hänseende beträffande de oinlösta skattefrälseräntorna. En dylik omsättning kan naturligtvis i fråga om dessa räntor ej af staten föreskrifvas. Den skulle således icke blifva effektiv, utan företagas endast för att tjena till ledning vid beräkning af en jemförelsevis ringa del af den ersättning, som borde räntegifvarne beredas, och utan tvifvel, genom de för densammas bestämmande erforderliga uträkningar, föranleda större arbete och svårigheter, än som komme att motsvaras af den förmån för räntegifvare, som af densamma skulle kunna följa.

Deremot har utskottet ansett sig böra biträda det af samtliga öfvan nämnda motionärer omfattade förslag, att enahanda förmån, som genom afskrifning af 30 procent å grundskatterna blifvit innehafvare af öfriga skattehemman beredd, äfven må komma egare af skattefrälsehemman till del.

Vid öfvervägande af det sätt, hvarpå den nu ifrågasatta skattelindringen må kunna öförmälda räntegifvare beredas, har utskottet funnit den enklaste utväg vara, att desse skattskyldige må af staten tillerkännas en ersättning, motsvarande 30 procent af värdet af de skattefrälseräntor, de till ränteegarne utbetalt.

Den nu ifrågasatta godtgörelsen till räntegifvare, hvilkens inlösbara ränta icke blifvit af statsverket från vederbörande ränteegare inlöst, synes

utskottet dock icke böra beräknas retroaktivt, i synnerhet som, enligt hvad utskottet inhemtat, en stor mängd inom den föreskrifna tiden inkomna anmälningar ännu icke blifvit inom vederbörande embetsverk slutbehandlade; utskottet har därför, i enlighet med hvad herr Bergström föreslagit, ansett den tid, från hvilken räntegifvarne må komma i åtnjutande af den ifrågasatta skattelindringen, böra beräknas från början af nästkommande år 1888.

Hvad angår den utgift för statsverket, som genom den ifrågasatta ersättningen till vissa egare af skattefrälsehemman skulle föranledas, så kan nu icke närmare beräknas det belopp, hvartill vare sig de ännu kvarstående eller de vid innevarande års slut oinlösta skattefrälseräntorna kunna uppgå. Men, enligt hvad ofvan meddelats, har statens utgift för inlösen af samtliga skattefrälseräntor m. m. beräknats till närmare 4,000,000 kronor, och äro anmälningar om inlösen inkomna för räntor till beräknad lösesumma af i rundt tal 2,880,000 kronor. Man torde kunna antaga, att största delen af dessa räntor blifva under innevarande år inlösta, då vid årets slut skulle återstå oinlösta skattefrälseräntor till värde af omkring 1,200,000 kronor. Om denna summa beräknas såsom räntornas kapitalvärde, motsvarar densamma, efter en räntefot af fyra för hundra, årliga utskylder till belopp af 48,000 kronor, och för att bereda dessa en lindring, motsvarande den med trettio procent gjorda afskrifningen å grundskatterna, skulle alltså erfordras en årlig statsutgift af 14 å 15,000 kronor, hvilken dock succesivt i mån af räntors inlösen komme att nedgå. Utskottet har emellertid icke ansett att, på sätt i herr Folke Anderssons ofvannämnda motion är föreslaget, något särskildt anslag bör för detta ändamål i riksstaten uppföras, utan torde, i likhet med hvad vid det af 1885 års Riksdag fattade beslutet om skattefrälseräntornas inlösen egde rum, statskontoret erhålla bemyndigande att förskjuta hvad som erfordras för ifrågavarande godtgörelse till vissa räntegifvare, och de förskjutna beloppen sedermera anmälas hos Riksdagen till ersättande.

Utskottet får alltså med anledning af ifrågavarande motioner hemställa:

- 1:o) att Riksdagen må besluta, att egare till skattefrälsehemman, hvilkas skattefrälseräntor icke blifvit inom 1887 års utgång af statsverket från vederbörande ränteegare inlösta, må berättigas att af statsmedel erhålla ersättning med trettio procent af de skattefrälseräntor, de kunna visa sig hafva efter nämnda tid till räntegarne utgifvit; samt
- 2:o) att de belopp, som för ofväntade ändamål kunna ifrågakomma att af statsmedel gäldas, må förskjutas af till-

gängliga medel, hvarefter förskotten böra hos Riksdagen till ersättande anmälas.

Stockholm den 21 juni 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

N:o 45.

Ank. till Riksd. kansli den 21 juni 1887, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om inlösen till statsverket af frälseskatteräntor och om statsbidrag för samma räntors utgörande tills vidare.

(I. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 22) har herr *P. G. Petersson* i Brystorp föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att räntor å hemman och lägenheter af frälseskatte natur måtte ställas i likhet med skattefrälseräntor och således af statsverket inlösas, samt att under tiden, till dess en sådan inlösen blifvit verkställd, staten måtte bidraga med 30 procent till de utgifter, som för frälseskatteräntor utgå till enskild person.

Då med anledning af Riksdagens skrivelser den 11 maj 1884 och den 12 maj 1885 genom kongl. förordningen den 11 september sistnämnda år medgifvits, att skattefrälseräntor må för statsverkets räkning inlösas, har, enligt hvad af Riksdagens berörda skrivelser framgår, afsigten varit att be-